

TOETSINGSKADER RISICOREGELINGEN RIJKSOVERHEID

Conform het beleidskader risicoregelingen (dat onderdeel uitmaakt van de begrotingsregels 2022-2025) vindt besluitvorming over een nieuwe risicoregeling (garantie, lening en achterborgstelling) en/of aanpassing van een bestaande risicoregeling plaats aan de hand van het «Toetsingskader Risicoregelingen». Na besluitvorming in de ministerraad wordt het toetsingskader verstuurd aan het parlement.

Probleemstelling en rol van de overheid

1. Wat is het probleem dat aanleiding is voor het beleidsvoorstel?

Algemeen restauratiebeleid, voorgeschiedenis

In Nederland zijn ca. 62.000 beschermde rijksmonumenten. Dat varieert van grote kathedralen als de St. Jan in Den Bosch tot de dorpspomp in Delfzijl. Bij de introductie van de Monumentenwet in 1961 zijn in het parlement felle discussies gevoerd over de plichten voor eigenaren die uit bescherming van gebouwen zouden volgen. Vraag was of daar een compensatie tegenover zou moeten staan. Aangezien er een algemeen belang is (gebouwen van nationaal belang) waar een individu lasten van heeft (hogere instandhoudingskosten, beperkte mogelijkheden tot modernisering, dure oplossingen voor bv. energiebesparende maatregelen) is vanaf het begin gebruik gemaakt van ondersteunende maatregelen voor eigenaren.

In de jaren 90 verkeerde ca. 40% van de rijksmonumenten in slechte staat. De toen geldende subsidies gingen voor een belangrijk deel naar monumentale kerkgebouwen en molens. Woonhuismonumenten (met op dit moment 35.000 ongeveer 60% van het bestand) stonden er qua onderhoudsstaat over het algemeen slecht bij. Via subsidies leek er geen oplossing mogelijk te zijn om die achterstand van 40% terug te brengen naar 10%. Dat zou subsidie voor ca. 10.000 restauraties vereisen. Er is toen gekozen voor een andere systematiek die meer recht deed en doet aan de mogelijkheden en wensen van eigenaren. Het uitgangspunt was lenen waar het kan en subsidie waar het moet. In de loop der jaren is een samenhangend stelsel van instrumenten ingericht om eigenaren te ondersteunen bij de instandhouding van hun monument:

- laagrentende leningen via revolving funds voor (grootschalige) restauratie en (grootschalige) verduurzaming van rijksmonumenten; deze revolving funds zijn op sterkte en worden niet meer gevoed vanuit de rijksbegroting;
- aanvullende marktconforme financieringen voor eigenaren van monumenten onder de achterborgregeling
- instandhoudingssubsidie voor niet-woonhuis monumenten voor plannen met een werkingsduur van 6 jaar (voor molens, kerken en oude gemalen);
- restauratiesubsidie voor niet-woonhuis monumenten via bestuurlijke afspraken met de provincies;
- instandhoudingssubsidie voor eigenaar/bewoners van woonhuis monumenten voor het jaarlijks onderhoud.

Deze instrumenten faciliteren een systeem van meerjarig en planmatig beheer waarbij de eigenaar via leningen en continuïteit van subsidies een langjarige verbintenis met het monument opbouwt.

Functie Nationaal Restauratiefonds (NRF) en de achterborg

Het Nationaal Restauratiefonds (NRF) is in 1985 op initiatief van de rijksoverheid opgericht met als doelstelling het bevorderen van het restaureren en onderhouden van monumenten, met name via financieringsoplossingen. Het NRF financiert sinds 1986 de restauratie en instandhouding van monumenten. Naast de laagrentende financieringen die verstrekt worden uit het revolving fund of vanuit decentrale overheidsregelingen financiert het NRF ook de resterende kosten via aanvullende leningen. In de praktijk blijkt namelijk dat het voor veel monumenteigenaren moeizaam is de totaal benodigde investering bancaire of uit eigen middelen te financieren. Het Restauratiefonds biedt de mogelijkheid om aanvullende financiering te verstrekken, om zodoende de gehele instandhoudingsopgave mogelijk te maken. Overigens is het goed om te vermelden dat hieraan alle in de markt gebruikelijke kredietacceptatienormen worden gehanteerd. Het Restauratiefonds staat

onder toezicht van de AFM en DNB (voor wat betreft de naleving van de Wwft). Het NRF heeft een Wft-vergunning van de AFM voor het aanbieden van hypothecair krediet.

Om mogelijk te maken dat het NRF aanvullende financieringen voor alle rijksmonumenten ging verstrekken heeft de Staat der Nederlanden (ministeries van Financiën en van OCW) in 1996 een zekerheidsstelling afgegeven voor het NRF, de zogeheten 'Achterborgovereenkomst'. Op grond van deze overeenkomst stelt de Staat zich garant voor het NRF tegenover haar geldgevers, voor zover dit betrekking heeft op door het NRF verstrekte financieringen aan eigenaren van monumenten. Hierdoor kan het NRF lenen tegen lagere tarieven dan zonder de achterborg mogelijk zou zijn en daarmee vervolgens leningen verstrekken aan eigenaren voor het in stand houden van hun monumenten. Deze achterborg gold in eerste instantie alleen voor het verstrekken van aanvullende financieringen ten behoeve van Rijksmonumenten. Bij de beleidsbrief Modernisering monumentenzorg in 2009 (Momo) is deze faciliteit uitgebreid naar gemeentelijke en provinciale monumenten. In totaal zijn er ca. 80.000 gemeentelijke en provinciale monumenten.

De achterborg is een belangrijk instrument om restauratie, verduurzaming en herbestemming van monumenten mogelijk te maken. Voorbeelden zijn De Hallen (Amsterdam), de Meelfabriek (Leiden), het NRE-terrein (Eindhoven) en de Koepelgevangenis (Haarlem).

Het NRF mocht bij invoering van de regeling in 1996 maximaal € 638 miljoen aantrekken onder de achterborg. OCW staat als beleidsdepartement garant. Het Ministerie van Financiën heeft na de bankencrisis (met als gevolg wens om de risico's op de Rijksbegroting te verlagen) een verlaagde limiet voor de achterborg ingesteld van € 380 miljoen. Die limiet is nu in zicht en moet worden verhoogd om het beleid te kunnen continueren. Zonder verhoging van de limiet is het Restauratiefonds genoodzaakt om financieringsaanvragen van eigenaren vanaf medio 2023 te weigeren. Dergelijke maatregelen gaan ten koste van de stimulerende werking en remmen de uitvoering van de politieke beleidswensen (o.a. verduurzaming, tegengaan leegstand, herbestemming). In 27 jaar tijd heeft OCW nog nooit hoeven bijdragen vanwege deze garantstelling.

2. Waarom rekent de centrale overheid het tot haar verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen?

Sinds de Wederopbouw kent ons land een relatief groot segment nieuwbouw in de bouwsector. Ook de banken in hun financieringsconstructies zijn primair gericht en hadden kennis van nieuwbouwfinancieringen. In de jaren '80 en '90 was de bereidheid van banken om leningen te verstrekken voor restauraties minimaal. Mede om die reden is toen het NRF opgericht. Die situatie is niet wezenlijk veranderd. De achterborg maakt restauraties mogelijk die anders niet zouden worden uitgevoerd.

Het doel van de achterborg ligt in het verlengde van de rijksdoelen voor monumentenzorg. De Rijksoverheid heeft in 1996 de achterborg ingesteld om de verschuiving van subsidiëren naar financieren verder vorm te geven. Gelijktijdig met het instellen van de achterborg zijn de rijkssubsidies voor monumenten met 10% verlaagd. Deze 10% lagere subsidie wordt deels gecompenseerd door een aantrekkelijke financieringsfaciliteit die dankzij de achterborg mogelijk is.

Een achterborgregeling op decentraal niveau komt niet voor en is ook niet wenselijk met het oog op de gewenste uniformiteit en eventuele bestuurlijke lasten. Bij het beschikbaar stellen van de achterborg werd door OCW een collectieve korting toegepast op de subsidiebudgetten.

3. Is het voorstel voor de risicoregeling:

- a) ter compensatie van risico's die niet in de markt kunnen worden gedekt, en/of
- b) *het beste instrument waarmee een optimale doelmatigheidswinst kan worden bewerkstelligd ten opzichte van andere beleidsinstrumenten? Maak een vergelijking met alternatieve beleidsinstrumenten.*

De huidige achterborgregeling stelt het NRF vooral in staat tegen scherpe tarieven geld te lenen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) opdat

monumenteigenaren tegen scherpe tarieven kunnen worden gefinancierd. Bij dat financieren worden overigens alle in de markt gebruikelijke kredietacceptatienormen gehanteerd. Het Restauratiefonds heeft een kredietacceptatiebeleid, waarin is vastgelegd wat de krediet vereisten zijn voor het verstrekken van financieringen aan monumenteigenaren. Dit is vastgelegd in een intern Handboek Kredieten dat gebaseerd is op actuele wet- en regelgeving en ieder jaar goedkeuring verkrijgt van het Bestuur van NRF, nadat het is besproken met de Raad van Toezicht van het NRF.

Financieringsvoorstellen boven € 0,5 miljoen worden beoordeeld en besproken door de krediet commissie van het Restauratiefonds. Tevens krijgt ieder kredietvoorstel boven de € 4,5 miljoen separate goedkeuring van de Audit Commissie van de Raad van Toezicht. Hierbij wordt gekeken naar het totaalbedrag van bestaande leningen en de nieuwe lening uit het kredietvoorstel.

De overheidsgarantie stelt het NRF in staat om tegen lagere tarieven geld te lenen bij staatsbanken en dit voordeel (bv. Lagere opslagen) door te geven aan de eigenaren van monumenten die cultureel erfgoed in stand houden door hun pand te restaureren, verduurzamen of herbestemmen. Deze korting zorgt voor een kleiner beslag op subsidie en kent minimale administratieve lasten. De ondersteuning van monumenteigenaren via lening verstrekking zorgt tevens voor sterkere langjarige prikkels om monumenten te blijven onderhouden dan subsidies dat doen. De financieringsbereidheid van het NRF in een voor reguliere financiers vaak onbekende markt is onderscheidend en noodzakelijk.

De staat draagt het volledige risico van de leningen onder de achterborg. Bij andere garantstellingen wordt nog wel eens gewerkt met een 80-20 verdeling van het risico tussen staat en financier. In dit geval is dat om meerdere redenen geen optie. Om te beginnen bieden de staatsbanken BNG en NWB waar het NRF nu geld leent onder de achterborg geen leningen aan met een 80-20 verhouding. Daarnaast hebben vrijwel alle te financieren projecten een onrendabele top. Die kan nu vaak worden weggewerkt door leningen tegen een scherpe rente. Zelfs als de staatsbanken wel een 80-20 lening aanbieden gaat het risico van de financier omhoog en zal het NRF een hogere rente moeten betalen. Die rente moet worden doorberekend aan de eigenaren van monumenten, waardoor de onrendabele top groeit en de haalbaarheid van het restauratie/verduurzamingsproject onder druk komt te staan. Ter vergelijking: op dit moment leent het Restauratiefonds op de kapitaalmarkt met achterborg voor ca. 15 basispunten. Uit een inventarisatie van het NRF in hun netwerk van financiële instellingen blijkt dat de rente zonder achterborg ca. 115 tot 125 basispunten hoger is. Met dergelijk hoge rentes komt het beleidsdoel ook onder druk. Tenslotte leidt een 80-20 verhouding tot hogere beheerkosten van het NRF (juridisch, control, treasury) en langere doorlooptijden van projecten. Ook dat is onwenselijk voor het realiseren van complexe projecten en daarmee voor het halen van beleidsdoelen.

- 4. Op welke wijze wordt het nieuw aan te gane risico gecompenseerd door risico's vanuit andere risicoregelingen binnen de begroting te verminderen?**
Niet.

Risico's en risicobeheersing

5. Wat zijn de risico's van de regeling voor het Rijk:

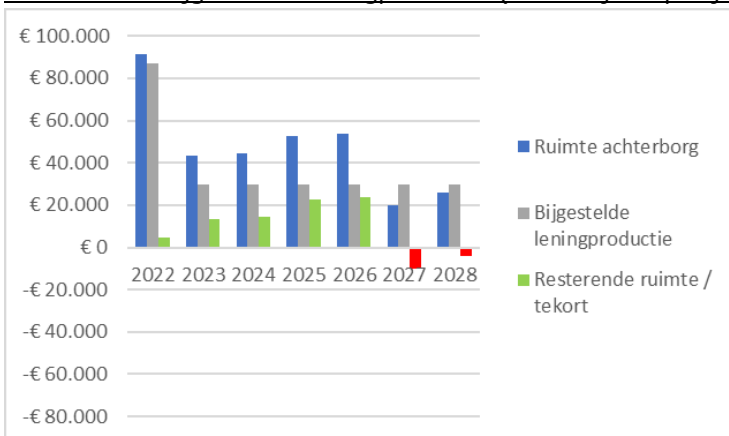
a. Wat is het totaalrisico van de regeling op jaarbasis? Kent de regeling een totaalplafond?

Na ophoging van het plafond kan dit risico op enig moment niet hoger zijn dan € 500 miljoen. Het totaalrisico van de regeling kan als minimaal worden gekwalificeerd vanwege de sterke solvabiliteit en liquiditeit van het NRF, het lage debiteurenrisico en de strakke interne beheersing. Bovendien financiert het NRF naast restauratie ook verduurzaming en herbestemming van monumenten. Monumenten doen volop mee in de verduurzamingslag. Het is onderdeel van vrijwel alle financieringsaanvragen bij het NRF. Op die manier wordt enerzijds bijgedragen aan de doelstellingen uit het klimaatakkoord en wordt anderzijds de waarde van het onderpand verhoogd. NRF handelt daarbij op basis van jarenlange ervaring en specifieke kennis over het financieren van monumenten. Sinds 1996 is het niet een keer voorgekomen dat OCW moest bijspringen.

Het bestaande plafond van de achterborg wordt verhoogd van € 380 miljoen naar € 500 miljoen. Het NRF mocht bij invoering van de regeling in 1996 maximaal € 638 miljoen aantrekken onder de achterborg. Na de bankencrisis (met als gevolg wens om EMU-saldo te verlagen) is een verlaagde limiet voor de achterborg instelde van € 380 miljoen. Dat plafond komt nu in zicht. Door de stijging van de markttrente in de 1e helft van 2022 wordt het belang van de laagrentende leningen voor eigenaren vergroot en daarmee ook de vraag naar de aanvullende leningen. De prijsstijgingen (o.a. bouw- en materiaalkosten) versterken dit. Daarnaast is in 2022 een daling te zien van vervroegde aflossingen (6% vs. 7%). Verdere daling is niet uit te sluiten met een hoger beslag op de achterborg als effect.

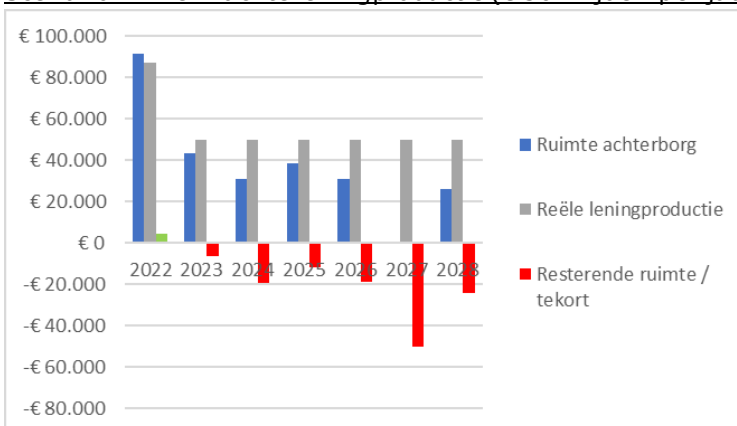
In drie scenario's is een doorrekening gemaakt van de jaarlijkse ruimte (t/m 2028) binnen de achterborglimiet van € 380 miljoen en de verwachte nieuwe aanvullende leningproductie. Hierbij is gerekend met een productie van € 30 miljoen (door prioritering naar beneden bijgestelde productie), een productie van € 50 miljoen (verwachte productie) en een productie van € 70 miljoen (maximale productie obv pijplijn).

Scenario 1 - bijgestelde leningproductie (€ 30 miljoen per jaar)

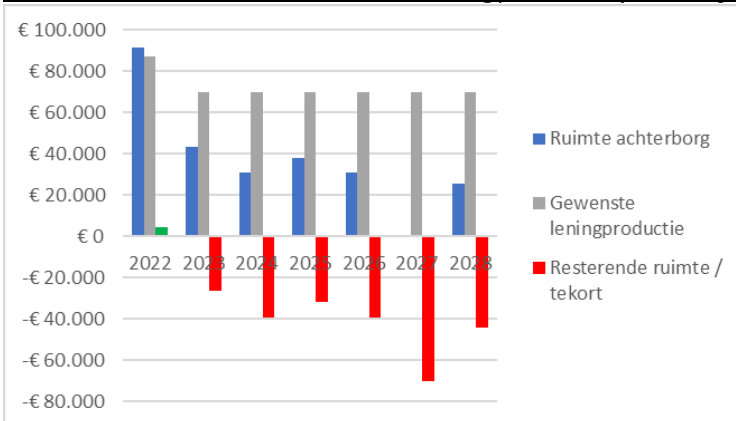
Een jaarlijkse leningproductie van € 30 miljoen is mogelijk tot 2027. Op dat moment is het bedrag voor benodigde renteverlengingen dermate hoog dat er geen volledige ruimte is om het (reeds naar beneden bijgestelde) bedrag van € 30 miljoen te verstrekken. In dit geval is al gerekend met een krimp van de verstrekkingen als gevolg van de benodigde prioritering (bij gelijkblijvend plafond achterborg).

Scenario 2 - verwachte leningproductie (€ 50 miljoen per jaar)

Het tekort is in dit scenario jaarlijks gemiddeld € 22 miljoen, waarbij het tekort in 2027 zelfs € 50 miljoen bedraagt. In dat jaar is er geen ruimte (zelfs een negatieve ruimte) omdat de nieuwe renteherzieningen de aflossingen overtreffen.

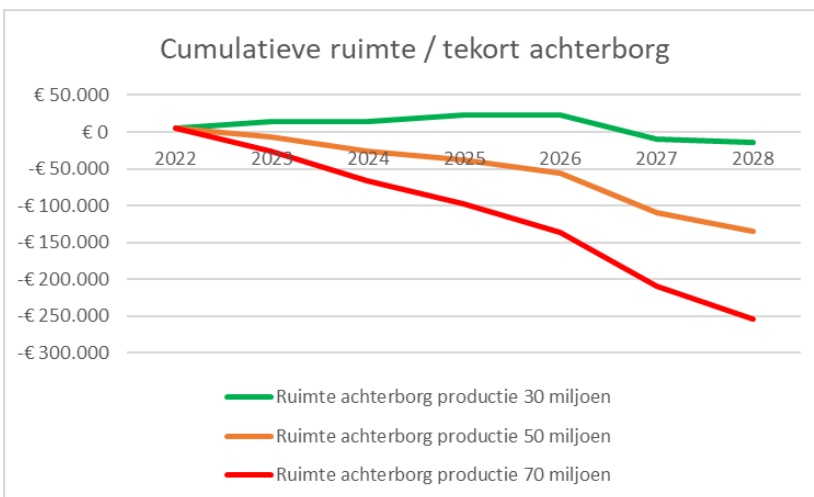
Scenario 3 - maximaal verwachte leningproductie (€ 70 miljoen per jaar)

Hier geldt hetzelfde als voor scenario 2, maar de tekorten zijn jaarlijks € 20 miljoen hoger: gemiddeld € 42 miljoen met een uitschieter naar € 70 miljoen in 2027.

Ontwikkeling achterborg - cumulatief

Omdat er nooit meer leningproductie kan plaatsvinden dan dat er ruimte is binnen de achterborg is er in werkelijkheid geen sprake van een financieel tekort. In praktijk leidt het tekort wel tot het niet doorgaan van projecten en dus tot een beleidsmatig probleem. In onderstaande figuur is weergegeven welke bedragen in de drie scenario's nodig zijn om het beleid te kunnen continueren :

In 2028 leiden de 3 scenario's tot een cumulatief tekort van respectievelijk € 14 miljoen, € 134 miljoen en € 254 miljoen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het feit dat de jaarlijkse nieuwe leningproductie ook weer een dalend verloop zullen kennen. Dit zal een geschatte ruimte geven van respectievelijk € 12 miljoen, € 20 miljoen en € 28 miljoen. Die komt in mindering op de hiervoor genoemde cumulatieve tekorten.

De leningproductie uit het te verwachten scenario vergt een verhoging van de achterborg tot € 500 miljoen per 2023. Bij het maximaal verwachte scenario moet de huidige achterborgovereenkomst zelfs verhoogd worden naar € 710 miljoen vanaf 2026.

b. Hoe staan risico en rendement van de regeling tot elkaar in verhouding?

Sinds de start van de achterborg faciliteit is de eigen vermogenspositie van het NRF zodanig gegroeid dat de risico's voor de overheid minimaal zijn. De solvabiliteit van het NRF is momenteel 43%.

Solvabiliteit NRF	Eind 2022 ¹	Eind 2021
Eigen vermogen	€ 645 miljoen	€ 633 miljoen
Totaal Vermogen	€ 1.501 miljoen ²	€ 1.471 miljoen
Solvabiliteit (Eigen Vermogen/Totaal Vermogen)	43%	43%

Het gebruik van de regeling is al jaren hoog. Indien het rendement wordt gedefinieerd als zijnde het vervangen van subsidies, dan kan men stellen dat er jaarlijks voor € 50 tot € 80 miljoen in een financieringsbehoefte wordt voorzien, die niet gedekt hoeft te worden uit subsidies. In termen van kosten en baten zijn de kosten ten aanzien van de uitvoering van aanvullende financiering voor de Staat nul. Rentebaten die worden gegenereerd uit hoofde van aanvullende financieringen zijn ter dekking van de aan BNG / NWB te betalen rente van aangetrokken leningen en de uitvoeringskosten van het NRF. Mede dankzij de regeling kan een groot deel van de monumentenmarkt via financieringen worden bediend waar anders subsidies benodigd zouden zijn.

c. Wat is de inschatting van het risico voor het Rijk in termen van waarschijnlijkheid, impact, blootstellingduur en beheersingsmate?

Het NRF voldoet in zeer ruime mate aan alle criteria (onder andere op het vlak van solvabiliteit en liquiditeit) die bij de start van de achterborg zijn gesteld. Jaarlijks wordt over deze criteria gerapporteerd inclusief een verklaring van een externe accountant. De solvabiliteitspositie van het NRF is dusdanig sterk dat, ook bij zwaar weer op de vastgoedmarkt, de kans erg klein is dat het NRF niet aan haar verplichtingen zou kunnen voldoen.

De afgelopen 10 jaar heeft zich een aantal lastige ontwikkelingen voorgedaan zoals het einde van de kredietcrisis, sterk dalende en weer stijgende hypotheekrentes, faillissementen, Corona en inflatie. Er is en wordt doorlopend gemonitord of de voorziening dubieuze debiteuren voldoende op sterkte is. Hoewel de totale uitstaande leningenportefeuille is gestegen van € 678 miljoen eind 2013 naar iets meer dan € 1 miljard eind 2022, kon de voorziening stabiel rond de € 10 miljoen blijven. Hiervan is slechts € 6,9 miljoen daadwerkelijk afgeboekt als zijnde oninbaar. Op de totale portefeuille geldt een bijzonder beheer percentage van <1%. Dit komt mede doordat het NRF scherp toeziet op het verkrijgen van een adequaat hypothecair onderpand.

In het geval dat het NRF niet meer aan zijn betalingsverplichting richting BNG en NWB kan voldoen voor verplichtingen die zijn aangegaan onder de achterborgregeling, staat de overheid garant. Sinds de start van de achterborg in 1996 is hier nog nooit een beroep op gedaan en de kans is vrijwel nihil doordat er pas een beroep op kan worden gedaan als het eigen vermogen (dus incl. revolverende fondsen) is uitgeput bij het NRF. In theorie is het wel mogelijk dat er zich liquiditeitsproblemen voordoen bij het NRF om aan zijn kortlopende betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Dit is echter een zeer onwaarschijnlijk scenario gezien de interne beheersing (o.a. werking Krediet Commissie / Toezicht) in combinatie met de hypothecaire zekerheid verkregen op de uitgezette leningen.

¹ Accountants controle eind april 2023 afgerond

² Het balans Totaal (passiva) van het Restauratiefonds bestaat grofweg uit vier componenten: 1) Revolving fund van waaruit laagrentende leningen worden verstrekt, 2) Extern bij banken aangetrokken financieringen onder de achterborgregeling van waaruit aanvullende financieringen worden verstrekt, 3) Revolving funds derden verdeeld in kortlopend en langlopend, voor rekening een risico van derden waarbij het Restauratiefonds een beheervergoeding ontvangt ter dekking van de uitvoeringskosten en 4) Nog uit te betalen subsidies (subsidiegelden die bij het Restauratiefonds staan wachtend op uitbetaling).

6. Welke risicobeheersende en risicomitigerende maatregelen worden getroffen om het risico voor het Rijk te minimaliseren? Heeft de budgettaire verantwoordelijke minister voldoende mogelijkheden tot beheersing van de risico's , ook als de regeling op afstand van het Rijk wordt uitgevoerd?

De uitvoering van de achterborgregeling ligt bij het NRF. Jaarlijks vindt via de zogeheten achterborgrapportage een verantwoording plaats. Deze rapportage heeft tot op heden nooit aanleiding gegeven tot bijsturing, mede gezien de zeer ruime mate waarin aan alle gestelde criteria wordt voldaan. Tussen het NRF en OCW is een koopovereenkomst gesloten, waarin door subcontracten specifieke afspraken zijn geregeld met betrekking tot de uitvoering van overheidsregelingen. Er zijn subcontracten afgesloten onder andere op het gebied van het Revolving Fund, subsidieregelingen, aanvullende financieringen en overige regelingen. Na een evaluatie zijn deze contracten in 2020 opnieuw vastgesteld.

OCW houdt toezicht op de afspraken. Het NRF rapporteert hierover aan via haar kwartaalrapportage, jaarverslag en diverse door de accountant gecontroleerde aanvullende verklaringen waaronder de achterborgrapportage en rechtmatigheidsverklaringen om zo volledig transparant inzicht te geven in nakoming van de in de overeenkomst vastgelegde afspraken. Er is minimaal twee keer per jaar een toezichtsoverleg tussen OCW en het NRF.

7. Bij complexe risico's: hoe beoordeelt een onafhankelijke expert het risico van het voorstel en de risicobeheersende en risicomitigerende maatregelen van Rijk?

NVT

Vormgeving

8. Welke premie wordt voorgesteld en hoeveel wordt doorberekend aan de eindgebruiker? Is deze premie kostendekkend en marktconform. Zo nee, hoeveel budgettaire ruimte wordt het door het vakdepartement specifiek ingezet?

De overheid heeft de achterborg als instrument ingezet om aanvullende financieringen mogelijk te maken en geeft daarmee invulling aan de beleidsmatige verschuiving van subsidiëren naar financieren. Geld wordt aangetrokken bij de BNG en NWB die al jaren betrouwbare financieringspartners zijn. Het NRF trekt vanwege de achterborgovereenkomst tegen scherpe rentetarieven geld aan. De rente die het NRF aan monumenteigenaren in rekening brengt is een gemiddelde van de 10 grootste relevante hypotheekverstrekkers. Per kwartaal wordt deze zogenaamde benchmarkgroep aangepast. De rente die aan monumenteigenaren in rekening wordt gebracht wordt wekelijks aangepast.

De premie over de aanvulling van de achterborg is 50 basispunten (0,5%). Vanwege de sterke balans, hoge liquiditeit, lage voorziening/afboekingen en goede interne beheersing van het NRF kan deze relatief laag zijn ten opzichte van vergelijkbare risicoregelingen.

9. Hoe wordt de risicovoorziening vormgegeven?

Het NRF draagt jaarlijks premie af aan OCW over de omvang van de leningen die het NRF in dat jaar is aangegaan onder de achterborg. Die premie wordt toegevoegd aan de risicovoorziening op de begroting van OCW. Wanneer een betalingsprobleem ontstaat bij een lening en het onderpand niet voldoende blijkt, wordt het bedrag van de risicovoorziening afgeboekt. Als de risicovoorziening niet voldoende blijkt wordt het resterende bedrag van het eigen vermogen van het NRF afgeboekt. In het hypothetische geval dat ook dat niet voldoende blijkt (het eigen vermogen is meer dan de maximaal uitstaande leningen) wordt een beroep gedaan op de begroting van OCW.

10. Welke horizonbepaling wordt gehanteerd (standaardtermijn is maximaal 5 jaar)?

De achterborgregeling wordt voortgezet met een horizonbepaling van 1 jaar. De verstrekte hypothecaire leningen kennen echter looptijden zoals in de markt gebruikelijk. Leningen voor instandhouding worden doorgaans in maximaal 30 jaar afgelost. Tevens wordt altijd hypothecaire zekerheid gevestigd op het onderliggende object, wat een eerste of hogere hypotheekrang kan zijn. Indien er al een eerste hypotheek op het monument rust (bijvoorbeeld aangegaan voor de aankoop via een andere financiële instelling), dan zal de restauratiefinanciering (laagrentende en/of aanvullend) veelal als een 2e hypotheek worden verstrekt.

11. Wie voert de risicoregeling uit en wat zijn de uitvoeringskosten van de regeling?

De regeling wordt uitgevoerd door het NRF. De uitvoeringskosten van de regeling liggen geheel bij het NRF en worden door haar zelf bekostigd. Overigens zijn deze uitvoeringskosten ongeveer 0,5% over de uitstaande hoofdsom van de aanvullende leningen (€ 1,9 miljoen in 2022)

12. Hoe wordt de regeling geëvalueerd, welke informatie is daarvoor relevant en hoe wordt een deugdelijke evaluatie geborgd?

Jaarlijks vindt via de achterborgrapportage inclusief accountantscontrole een verantwoording aan de Staat der Nederland (in deze de ministeries van Financiën en OCW) plaats. Het NRF geeft jaarlijks via haar jaarverslag en kwartaalrapportages aan de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en het Ministerie van OCW inzage in de bereikte resultaten. De laatste evaluatie van de regeling is in 2013 gedaan in het kader van het rapport van de Commissie Risicoregelingen 2013. De regeling wordt in 2026 opnieuw geëvalueerd. Op basis daarvan kan worden besloten over het al dan niet verlengen van de regeling. Voordat het zover is wordt in 2024 opnieuw bekeken of het mogelijk is om de regeling in te richten volgens het 80%-20% principe in plaats van een 100% garantstelling.